

महाराष्ट्र राज्यातील १ लाख लोकसंख्या
असलेल्या सर्व शहरांमध्ये दुचाकी टॅक्सी
समुच्चयक सेवा सुरु करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : एमव्हीआर-०८२१/प्र.क्र.१५/परि-२

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : २१ एप्रिल, २०२५

वाचा :

१. रस्ते, वाहतूक व महामार्ग मंत्रालय, भारत सरकार यांची दिनांक २७.११.२०२० रोजी प्रसिध्द केलेली मोटार वाहन एग्रीगेटर मार्गदर्शक तत्वे, २०२०.
२. मोटार वाहन अधिनियम, १९८८ चे कलम ९३.
३. शासन निर्णय क्रमांक - एमव्हीआर-०८२१/प्र.क्र.१५/परि-२, दिनांक १२.०१.२०२३.

प्रस्तावना :

रस्ते, वाहतूक व महामार्ग मंत्रालय, भारत सरकार यांनी दिनांक २७.११.२०२० रोजी मोटार वाहन एग्रीगेटर मार्गदर्शक तत्वे, २०२० प्रसिध्द केली आहेत. समुच्चयकांना (Aggregators) परवाना जारी करणेबाबत मोटार वाहन अधिनियम, १९८८ च्या कलम ९३ मध्ये (९३. Agent or canvasser or aggregator to obtain license) तरतूद आहे.

मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे रिट याचिका क्र. १५९९१/२०२२ दाखल झाली होती. सदर याचिकेमध्ये मा. उच्च न्यायालयाने दिनांक ०२.०१.२०२३ रोजी आदेश पारित केले आहेत. मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी या प्रकरणी दिलेल्या आदेशानुसार राज्यात बाईक (दुचाकी) टॅक्सी वाहनांसाठी समुच्चयक धोरण तयार करण्याच्या अनुषंगाने दिनांक १२.०१.२०२३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये श्री.रमानाथ झा, (सेवानृत्त भा.प्र.से.) यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्यात आली होती. सदर समितीचा अहवाल, मोटार वाहन अधिनियम व नियमातील तरतूदी याअनुषंगाने महाराष्ट्र राज्यामध्ये दुचाकी टॅक्सी सुरु करण्याबाबतचे धोरण लागू करण्यास मान्यता देण्याबाबतचा प्रस्ताव मा. मंत्रिमंडळाच्या दिनांक ०१.०४.२०२५ रोजी आयोजित बैठकीमध्ये मान्यतेसाठी सादर करण्यात आला होता. सदर प्रस्तावास मा. मंत्रिमंडळाने मान्यता दिली असून त्यानुषंगाने महाराष्ट्र राज्यातील १ लाख लोकसंख्या असलेल्या सर्व शहरांमध्ये दुचाकी टॅक्सी समुच्चयक सेवा सुरु करण्याबाबतचे धोरण लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय -

महाराष्ट्र राज्यातील १ लाख लोकसंख्या असलेल्या सर्व शहरांमध्ये दुचाकी टॅक्सी समुच्चयक सेवा सुरु करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. बाईक-टॅक्सी अॅग्रीगेटर धोरणामध्ये समाविष्ट बाबी पुढीलप्रमाणे आहेत :-

क) अॅग्रीगेटर करिता पात्रता -

दुचाकी टॅक्सी समुच्चयकाकरिता (अॅग्रीगेटर) पात्रता पुढीलप्रमाणे आहे:-

- १) बाईक- टॅक्सीच्या परवानगीकरिता किमान ५० दुचाकी असणाऱ्या पात्र अर्जदारास/घटकास संपूर्ण राज्याकरिता राज्य परिवहन प्राधिकरण यांच्याकडून एकच परवाना देण्यात येईल.
- २) बाईक-टॅक्सी करिता देण्यात येणाऱ्या परवान्याची वैधता ५ वर्षे राहिल.
- ३) मोटार वाहन नियम १९८९ अन्वये दुचाकी करिता फिटनेस प्रमाणपत्र, वैध परवाना, वाहन विमा, असणे बंधनकारक राहिल. सर्व दुचाकी-टॅक्सी पिवळ्या रंगात रंगवल्या जाव्यात आणि त्यावर बाईक-टॅक्सी असे लिहणे, दुचाकी-टॅक्सीवर सेवा-प्रदात्याचे नाव आणि संपर्क क्रमांक लिहणे, आवश्यक राहिल. तसेच, दुचाकी-टॅक्सींना उत्सर्जन मानकांचे पालक करणे आवश्यक राहिल.
- ४) दुचाकी-टॅक्सी अंतर्गत अर्ज करणाऱ्या समुच्चयकांच्या दुचाकी या १००% इलेक्ट्रिक दुचाकी असाव्यात.
- ५) दुचाकी चालकाकडे मोटार वाहन अधिनियम १९८८ च्या कलम ३ मधील तरतुदीनुसार विहित परवाना आणि महाराष्ट्र मोटार वाहन नियम, १९८९ च्या नियम ४ मधील तरतुदीनुसार बॅज असावा. चालकाचे वय २० वर्षांपेक्षा कमी आणि ५० वर्षांपेक्षा जास्त नसावे. चालकास दरदिवशी दुचाकी चालविण्याकरिता ८ तासाची मर्यादा असावी. सेवा-प्रदात्याने सर्व दुचाकी चालकांना प्रशिक्षण द्यावे. दुचाकी चालकांची पार्श्वभूमी तपासण्यात यावी. तसेच, दुचाकी चालकाने मोटार वाहन नियमांतर्गत विहित वेगमर्यादेचे पालन करणे आवश्यक राहिल.
- ६) काही कालावधीनंतर महिला चालकांचे प्रमाण टप्प्याटप्प्याने वाढवून ते ५० टक्के करण्याची जबाबदारी परवानाधारकाची राहिल.
- ७) दुचाकी टॅक्सी करिता परवाना धारकाने उभारण्याबाबतच्या पायाभूत सुविधा- समर्पित दुचाकी-टॅक्सी स्थानक, चढण्याचे आणि उतरण्याचे ठिकाण दर्शवणे आवश्यक राहिल. इलेक्ट्रिक-दुचाकीकरिता पुरेसे चार्जिंग स्टेशन्स उभारणे आणि परवाना धारकाकडे पुरेसे वाहनतळ उपलब्ध असणे बंधनकारक राहिल.

ख) सुरक्षितता-

दुचाकी टॅक्सी समुच्चयकाने (अॅग्रीगेटर) सुरक्षिततेच्या दृष्टीने खालील बाबींचे पालन करणे बंधनकारक आहे:-

- १) दुचाकी चालक केवळ एका प्रवाशाला घेऊन जाईल. १२ वर्षाखालील मुलांना प्रवासाकरिता परवानगी नसेल.
- २) महिला प्रवाशांच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीने सर्व बाईक टॅक्सींना प्रवाशी आणि चालक यांच्यामध्ये विभाजक बसविण्यात यावे.
- ३) पावसाळी हंगामामध्ये चालक आणि प्रवाशी यांच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीने अच्छादन उभारण्यात यावे.
- ४) जीपीएस ट्रॅकिंग, संकटकालीन संपर्क सुविधा, वेग पडताळणी, दुचाकी चालक आणि प्रवाशी यांकरिता शिरस्त्राण बंधनकारक असेल.
- ५) दुचाकी चालक आणि प्रवाशी यांच्याकरिता अपघात आणि मृत्यू या दोन्हीकरिताचे विमा संरक्षण सेवा प्रदात्याने उपलब्ध करून देणे बंधनकारक असेल.

ग) अंतर व दर-

दुचाकी टॅक्सी करिता अंतर व दर खालीलप्रमाणे असतील:-

- १) प्रति फेरी करिता जास्तीत जास्त १५ कि.मी. अंतराची मर्यादा असेल.
- २) दुचाकी-टॅक्सीच्या दराचे नियंत्रण संबंधित प्रादेशिक परिवहन प्राधिकरणाकडून करण्यात येईल.

घ) ऑप / संकेतस्थळ :- दुचाकी टॅक्सी अॅग्रीगेटरकडे सुरक्षा मानकांची पूर्तता करणारे ऑप / संकेतस्थळ असणे आवश्यक राहिल. तसेच दुचाकी-टॅक्सी सेवा या ऑप / संकेतस्थळ याद्वारे चालविण्यात येईल.

ड) सार्वजनिक वाहतूक व्यवस्थेशी सांगड घालणे- वाहतूक मार्गांचे सुसुत्रीकरण करून सार्वजनिक वाहतूक व्यवस्थेशी दुचाकी-टॅक्सी अंतर्भूत करण्यात येईल. तसेच, शहरांमधील ज्या भागांमध्ये सार्वजनिक वाहतूक व्यवस्था उपलब्ध नाही अशा भागांमध्ये काही प्रमाणात दुचाकी-टॅक्सी सेवा उपलब्ध करून द्यावी लागेल.

इ) इतर -

- १) परिवहनेतर दुचाकींच्या बाईक पुलींगकरीता परवानगी देण्यात येत आहे. याकरीता पुलींग करू इच्छिणाऱ्या परिवहनेतर दुचाकी चालकांना शहरांतर्गत प्रतिदिवशी ४ फेऱ्या आणि शहराबाहेर प्रतिदिवशी २ फेऱ्या अनुज्ञेय असतील. याकरीता चालकास द्याव्या लागणाऱ्या प्रत्यक्ष रकमेची फक्त आकारणी करता येईल. बाईक पुलींग दरम्यान समुच्चयकांना नफा कमावता येणार नाही. सदर दुचाकी या देखील इलेक्ट्रीक असाव्यात.

२) केंद्रीय रस्ते, वाहतूक आणि महामार्ग मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी अॅग्रीगेटर्स गाईडलाईन्स-२०२४ चा मसूदा प्रसिद्ध केला आहे. याबाबत अंतिम अधिसूचना प्रसिद्ध झाल्यानंतर त्यानुषंगाने आवश्यक ते बदल /सुधारणा तसेच प्रतिदिवस तात्पुरता परवाना याबाबत सक्षम स्तरावर मान्यता घेवून करण्यात येईल.

३) तसेच, दुचाकी टॅक्सीबाबतच्या नियमावलीमध्ये अंशतः किंवा किरकोळ सुधारणा करण्याकरीता परिवहन आयुक्त यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

३. महाराष्ट्र राज्यातील १ लाख लोकसंख्या असलेल्या सर्व शहरांमध्ये दुचाकी टॅक्सी समुच्चयक सेवा सुरु करण्याबाबतची नियमावली स्वतंत्रपणे प्रकाशित करण्यात येईल.

४. सदर शासन निर्णय मा. मंत्रिमंडळाने दिनांक ०१.०४.२०२५ रोजीच्या बैठकीमध्ये दिलेल्या मान्यतेस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२५०४२११८१८३६५२२९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सागर धों. पाटील)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत-

१. मा.राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई.
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
३. मा.उप मुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
४. मा.सभापती, विधान परिषद यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई.
५. मा.अध्यक्ष, विधान सभा, यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई.
६. मा.मंत्री (परिवहन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
७. मा. राज्यमंत्री (परिवहन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
८. मा. विरोधी पक्ष नेता, विधान परिषद यांचे खाजगी सचिव, विधान भवन, मुंबई-३२.
९. सर्व विधान मंडळसदस्य, विधान भवन, मुंबई.
१०. मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
११. अपर मुख्य सचिव (परिवहन), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
१२. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
१३. अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
१४. सचिव, वित्त (व्यय), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
१५. परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

१६. महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई / नागपूर.
१७. सह सचिव (परिवहन), गृह विभाग, यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई-३२.
१८. निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई.
१९. सर्व विभागीय आयुक्त.
२०. सर्व जिल्हाधिकारी.
२१. सर्व महानगरपालिका आयुक्त.
२२. सर्व प्रादेशिक/ उप प्रादेशिक परिवहन अधिकारी.
२३. निवडनस्ती (परि-२).